27.3.2025

Maa- ja metsätalousvaliokunta, kirjallinen lausunto 28.3.2025

Asia: E 8/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto: kilpailukykykompassi EU:lle

Pyydettynä lausuntona Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

Esitetty kilpailukykykompassi ohjaa komission työtä seuraavat viisi vuotta ja listaa toimenpiteiden painopisteet kilpailukyvyn vahvistamiseksi. Metsäteollisuus ry pitää myönteisenä, että EU tavoittelee hiilineutraalia, resilienttiä ja kilpailukykyistä Eurooppaa, sitoutuen sääntely-ympäristön yksinkertaistamiseen.

Metsäteollisuus ry korostaa, että EU:n strategisen kilpailukyvyn tulee perustua unionin omien vahvuuksien kehittämiselle ja markkinaehtoisille ratkaisuille. Politiikkatoimien keskiössä ovat toimivat sisämarkkinat sekä tehokas valtiontuki- ja kilpailupolitiikka, jotka edistävät ennustettavuutta ja luovat suotuisan investointiympäristön.

Metsäteollisuudelle ensisijaisen tärkeitä asioita ovat muun muassa raaka-aineen saatavuus, biotalouden sisällyttäminen keskeisiin tuleviin lainsäädäntöhankkeisiin puunkäyttöä edistävällä tavalla, biomassan hiilineutraalisuuden säilyttäminen sekä hiilidioksidin talteenoton, varastoinnin ja hyötykäytön edistäminen kannustimin eikä velvoittein.

Metsäteollisuus ry korostaa, että EU:n tasolla tulee vauhdittaa kestävien tuotteiden markkinoille pääsyä. Tavoitteen onnistuminen edellyttää alla olevien politiikkatoimien vahvaa jalkauttamista. Metsäteollisuus ry katsoo, että toimissa tulee edistää bio- ja kiertotaloutta sekä ympäristö- ja ilmastomyönteisten tuotteiden kasvavaa käyttöä esimerkiksi julkisten hankintojen ja kauppapolitiikan keinoin.

Nopeampi riippuvuuden vähentäminen fossiilisista raaka-aineista edistää puhdasta siirtymää, vahvistaa EU:n strategista autonomiaa ja lisää unionin kokonaisturvallisuutta

Suomen EU-vaikuttamisen avaintavoitteisiin kuuluu biotalouden edistäminen, ja nyt on ratkaisevan tärkeää varmistaa, että sen toteutusedellytykset turvataan osana EU:n teollisuuspolitiikkaa. Suomen näkökulmasta korostamme erityisesti seuraavia toimenpiteitä:

- Tulevan viisivuotiskauden aikana Suomen on tärkeää olla mukana vaikuttamassa uusiin säädöshankkeisiin, jotka liittyvät biopohjaisten materiaalien ja kierrätyksen edistämiseen, luvitusprosessien sujuvoittamiseen, valtiontuki- ja investointivälineiden kehittämiseen sekä edelläkävijämarkkinoiden luomiseen.

- Uudistettava EU:n biotalousstrategia tulee tunnistaa biotalouden mahdollisuudet horisontaalisesti eri ohjauskeinoissa ja pyrittävä kestävää biotaloutta vauhdittavaan politiikkakoherenssiin. Bio- ja kiertotalous on keskeinen keino vahvistaa niin Suomen kuin EU:n ilmastotavoitteita, resurssitehokkuutta ja strategista omavaraisuutta.

- Sääntelyn järkevä keventäminen ja sisämarkkinoiden syventäminen tukevat vientiteollisuuden kilpailukykyä. EU:n kauppapolitiikka ja kauppasopimukset vaikuttavat suoraan suomalaisyritysten vientimahdollisuuksiin.

- Osaamisen kehittäminen, TKI-investoinnit ja uudet teknologiat (mm. tekoäly, automaatio, digitaaliset alustat) ovat avainasemassa kotimaisen teollisuuden uudistumisessa ja kilpailukyvyn vahvistamisessa.

Teollisuuden vähähiilistämiseksi jo toteutetut investoinnit otettava huomioon rahoituksen kohdentamisessa

EU:n teollisuuspolitiikan keskiössä on teollisuuden vähähiilistäminen, erityisesti energiankäytön osalta. Julkista rahoitusta pidetään välttämättömänä puhtaan siirtymän vauhdittamiseksi, ja sen tehostamiseksi esitetään muun muassa uudistettua EU-tasoista kilpailukykyrahastoa, InvestEU-välineen riskinottokyvyn kasvattamista sekä lisäjoustoja valtiontukisääntöihin.

On ensiarvoisen tärkeää varmistaa, ettei mahdollisten uusien rahoitusmekanismien ei tule luoda epäoikeudenmukaista tilannetta, jossa proaktiivisesti yhteisiin tavoitteisiin panostaneet yritykset ja jäsenvaltiot jäävät huomioimatta. Suomi ja suomalaiset yritykset ovat olleet edelläkävijöinä teollisuuden vähähiilistämisessä ja saavuttaneet siinä merkittäviä tuloksia. Rahoituksen jakautumisessa on kuitenkin vaarana, että hyödyt valuvat ensisijaisesti niille jäsenmaille, jotka eivät ole edenneet yhtä pitkälle. Tämä voi luoda epätoivottavan tilanteen ja lähettää väärän signaalin, jossa etupainotteisesti investoineet maat eivät saa ansaitsemaansa tunnustusta ja heikentää kannustimia tehdä kunnianhimoisia investointeja jatkossa.

Suomen tulee huolehtia, että biogeenisen hiilidioksidin talteenoton, varastoinnin ja hyötykäytön (BECCUS) edistäminen on osa EU:n teollisuuspolitiikkaa, joka hakee vaihtoehtoja fossiilisille raaka-aineille. Tällainen uusi liiketoiminta rakentuu nykyisten metsäteollisuuslaitosten ympärille, mutta vaatii näkymän edelläkävijämarkkinoiden luomisesta sekä riittävistä julkisista panostuksista mm. pilottilaitoksiin.

Edistettävä huipputason tieteeseen perustuvaa innovaatiomyönteistä ympäristöä

Metsäteollisuus ry pitää hyvänä Suomen kannassa esille tuotua huomiota innovaatioiden skaalaamisen ja kaupallistamisen tärkeydestä. Kuten Suomen kannassa todetaankin, tässä tärkeitä ovat yksityisen ja julkisen sektorin TKI-kumppanuudet, joiden osalta Metsäteollisuus ry korostaa erityisesti yritysvetoisen Circular Biobased Europe (CBE) -kumppanuuden tärkeyttä biopohjaisten innovaatioiden kehittämisessä. TKI-yhteistyössä tulee luoda ekosysteemille yhteinen tahtotila ja mm. selkeät periaatteet immateriaalioikeuksien hallintaan, jotta yhteistyö olisi sujuvaa ja kaikkien osapuolten intressit turvattaisiin.

27.3.2025

Biopohjaisten innovaatioiden edistämiseksi Metsäteollisuus ry painottaa metsäteollisuuden ja metsäsektorin tutkimustarpeiden huomiointia EU:n tutkimuksen ja innovoinnin rahoitusohjelmia ja hakuteemoja suunniteltaessa. Yritysten osallistumista EU-rahoitteisiin hankkeisiin tulee myös helpottaa keventämällä ja selkeyttämällä hakuvaihetta ja projektin hallinnointia.

Oikein kohdistuva, kestävä ja tehokas investointitarpeiden rahoittaminen

Kilpailukykykompassi esittää rahoituksen vahvistamista muun muassa investointi- ja säästöunionin perustamisen, EU-budjetin uudelleenkohdentamisen ja kilpailukykyrahaston luomisen sekä valtiontukisääntöjen joustavoittamisen kautta. Korostamme, että rahoituksen tulee perustua oikeudenmukaisuuteen sekä hankkeiden laatuun ja vaikuttavuuteen (excellence-based).

Metsäteollisuus ry korostaa unionin varainhoidossa budjettivalvonnan merkitystä ja painottaa, että kansallisten sekä EU:n varojen käyttöä on valvottava tarkasti, jotta rahoitusta ei kohdenneta hallitsemattomasti tai päällekkäin. On vältettävä tilannetta, jossa tukikilpailu lisää markkinahäiriöitä ja johtaa siihen, että tulevaisuuden lupaavimmat investoinnit jäävät protektionismin varjoon. Dynaamiset ja tehokkaat sisämarkkinat ovat Euroopan teollisuuden kansainvälisen kilpailukyvyn perusta, ja valtiontukisääntöjen on tuettava tätä tavoitetta – ei heikennettävä sitä.

Metsäteollisuus ry

Paula Lehtomäki
toimitusjohtaja